

Stanovisko Transparency International – Česká republika, o. p. s. (TIC) k novele zákonů o územně samosprávných celcích

TIC obecně vítá novelizaci zákonů o územně samosprávných celcích přicházející s množstvím návrhů, které by měly vést ke snížení korupčního prostředí na úrovni samospráv. Na druhou stranu musí konstatovat, že se v předkládaném znění mnohdy jedná pouze o kosmetické změny, které v reálu nebudou mít na potlačení korupce významnější dopad.

Nakládání s majetkem

TIC oceňuje zařazení povinnosti pro územně samosprávné celky zpeněžovat svůj majetek veřejnou dražbou nebo veřejnou obchodní soutěží, jak nově stanoví § 38 odst. 1 zákona o obcích. Zároveň se však obává, že tato povinnost nebude dodržována, a to z toho důvodu, že porušení této povinnosti není stíženo neplatností uzavřené smlouvy, což potvrzuje i důvodová zpráva novely. V tom případě se dle názoru TIC jeví jako nezbytné, **aby odůvodnění rozhodnutí, že zpeněžení majetku veřejnou dražbou či veřejnou obchodní soutěží není vhodné nebo možné, bylo povinnou součástí rozhodnutí zastupitelstva o prodeji majetku a bez tohoto odůvodnění byl dotčený majetkoprávní úkon neplatný.**

Fatálně chybným se pak ve svém celku jeví navrhované znění ustanovení § 38a zákona o obcích. Je sice pravdou, že návrh odráží řešení, které prosazovala rovněž TIC, totiž aby byla dána žalobní legitimace určitému procentu zastupitelů pro případ uplatnění nároku na náhradu škody. Toto, dle našeho názoru správné řešení, však zcela znehodnocuje druhá část věty zmíněného ustanovení za středníkem: *„to neplatí, jestliže obec v této lhůtě (tj. šesti měsíců od chvíle, kdy se dozvěděla o vzniku škody) dosáhla náhrady škody uzavřením dohody s osobou, která za škodu odpovídá, nebo jestliže zastupitelstvo obce rozhodlo, že obec náhradu škody nebude z důvodů hodných zvláštního zřetele uplatňovat.“* **V reálné komunální politice lze tedy předpokládat, že 1/3 zastupitelstva nebude mít nikdy možnost žalovat v občanském soudním řízení náhradu škody, protože zastupitelstvo obce se může vždy rozhodnout, že obec náhradu škody nebude z důvodů hodných zvláštního zřetele (například „dobré vztahy s dodavatelem“, z jehož činnosti vznikla obci škoda) uplatňovat.** Dle názoru TIC tak toto ustanovení vede k ještě větší jistotě beztretnosti volených zastupitelů v případě vzniku škody na spravovaném majetku a zcela eliminuje případnou možnost vyvození osobní odpovědnosti. **Dle názoru TIC by měla být druhá část věty za středníkem vypuštěna, případně by měl být stanoven počet zastupitelů, např. 2/3, který musí o důvodech zvláštních hodného zřetele rozhodnout.** Problematickým se jeví rovněž užití samotného termínu *„důvody hodné zvláštního zřetele“* v tomto ustanovení, protože teprve judikatura přinese jeho přesnější vymezení v daném kontextu, což si vyžádá určitý čas.

Pokud jde o záměr obce nakládat s nemovitým majetkem, TIC oceňuje prodloužení lhůty ke zveřejnění záměru v případě prodeje majetku obcí z 15 na 30 dnů, nicméně se domnívá, že v některých případech nemusí být tato lhůta dostatečná. Z důvodu potřeby dostatečného množství času pro předkládání nabídek v případě prodeje majetku většího rozsahu, proto TIC navrhovala diferencovat lhůtu pro zveřejnění záměru podle hodnoty nabízeného majetku.

V předkládaném variantním řešení prodeje obecního majetku se TIC kloní k variantě I., která zahrnuje zveřejnění záměru na centrální adrese, protože takovýto způsob se jeví jako nejtransparentnější z navrhovaných řešení, a lze jím rovněž dle názoru TIC vytvořit potřebné konkurenční prostředí a tím dosáhnout maximálního navýšení ceny za nabízený majetek.

Žalobní legitimace občanů

TIC oceňuje, že byl do novely přijat její návrh spočívající v podmínění platnosti smluv uzavíraných územně samosprávnými celky jejich zveřejněním. TIC rovněž vítá návrh ustanovení § 40a zákona o obcích, který legitimuje jednu třetinu členů zastupitelstva obce nebo 0,5% občanů obce k podání návrhu na určení neplatnosti smlouvy uzavřené obcí v občanském soudním řízení. Nicméně **je dle názoru TIC těžko odůvodnitelné, proč toto oprávnění může být využito pouze ve lhůtě 30 dnů od zveřejnění smlouvy.** TIC má za to, že v případě zákonem stanovené povinnosti zveřejnění smlouvy způsobem umožňujícím dálkový přístup po dobu nejméně jednoho roku, by měla být možnost podání návrhu na určení neplatnosti smlouvy uzavřené obcí v občanském soudním řízení stanovena rovněž minimálně na dobu jednoho roku.

Přístup k informacím

Za nevyhovující TIC rovněž považuje novou úpravu přístupu zastupitelů k informacím upravenou v § 82 zákona o obcích. Problém je dle názoru TIC v ponechání 30 denní lhůty pro odpověď na dotazy, připomínky a podněty zastupitele a naopak zkrácení lhůty, ve které se zastupitel může obrátit na zastupitelstvo, případně radu obce s žádostí o prověření způsobu vyřízení vzneseného dotazu, připomínky nebo podnětu z 30 na 15 dnů. **Ačkoliv lze důvodně pochybovat o účinnosti tohoto nápravného mechanismu, není zde, dle názoru TIC, žádný důvod jej nadále omezovat.**

Předkládaným návrhem dále zastupitelé ztrácejí možnost se obracet se žádostmi o informace přímo na zaměstnance úřadu a zaměstnance právnických osob, které obec založila nebo zřídila. Novela je odkazuje toliko na obecní úřad a právnické osoby, které obec založila nebo je jejich společníkem. Pozitivní je v případě poskytování informací zastupiteli zkrácení lhůty z 30 na 15 dnů, čímž se ale pouze vyrovnává deficit, kdy byli zastupitelé znevýhodněni oproti žadatelům o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Pozitivní je také částečné akceptování návrhu TIC, tedy zkrácení lhůty pro poskytnutí informací vztahujících se k některému z bodů projednávaných na zasedání zastupitelstva, a to na 3 dny. Neurčitým a do budoucna problematickým se dle názoru TIC jeví pojem „*velké množství informací v jedné žádosti nebo ve více podaných a dosud nevyřízených žádostech*“, kdy lze lhůtu pro poskytnutí informace prodloužit o 15 dnů.

Jmenovité hlasování zastupitelů

TIC oceňuje zařazení povinnosti jmenovitého hlasování o všech záležitostech, o kterých zastupitelstvo obce rozhoduje, kromě volby nebo jmenování. Stejně jako ve svém stanovisku ze 14. 2. 2011 však musí TIC upozornit na skutečnost chybějící sankce v případě, kdy hlasování zastupitelstva neproběhne jmenovitě, jak stanoví novela. TIC je přesvědčena o

reálné hrozbě nenaplnění této zákonné povinnosti v případě, kdy zákon nebude současně obsahovat sankci při jejím nedodržení. **Pokud by nebyla zákonem stanovená povinnost jmenovitého hlasování dodržena, jeví se být přiměřenou sankcí neplatnost majetkoprávního úkonu.** Přestože během procesu přípravy novely byla tato námitka TIC ministerstvem vnitra akceptována a bylo přislíbeno zapracování sankčního mechanismu do § 41 zákona o obcích, předkládaná novela takovýto mechanismus neobsahuje, což dokládá i důvodová zpráva.

Požizování záznamu ze zasedání zastupitelstva

TIC dále zpochybňuje význam ustanovení § 95 odst. 4 zákona o obcích, které uvádí možnost zastupitelstva obce pořizovat a zveřejňovat zvukový nebo obrazový záznam ze svého zasedání. **Toto ustanovení totiž dle názoru TIC nebude mít větší dopad na praxi, protože se jedná o pouhou možnost a nikoliv povinnost. Větší význam by mělo buď stanovení povinnosti zastupitelstvu záznam pořídít, případně stanovení oprávnění občanů takovýto záznam pořizovat.** Vyřešilo by to především sporné situace, ke kterým v podobných případech v praxi dochází.

V Praze dne 27. 6. 2011
Právní poradna TIC